

PRZEWINIĆ (67) *vb pf*

e jasne.

fut 2 sg przewiniisz (1). ◇ 3 sg przewini (3). ◇ [3 pl przewinią.] ◇ *praet* 1 sg m -em, -m przewinił (11). *f*-m przewiniła (1). ◇ 2 sg m -eś, -ś przewinił (10). ◇ 3 sg m przewinił (14). ◇ 1 pl m pers -esmy, -śmy przewinili (3); -smy (2), -śmy (1); -smy *CzechRozm*; -smy : -śmy *ArtKanc* (1:1). ◇ 2 pl m pers -ście przewinili (1). ◇ 3 pl m pers przewinili (5). ◇ *plusq* 1 sg m -m był przewinił (1). ◇ 3 sg m był przewinił (6). ◇ 3 pl subst były przewiniły (1). ◇ *con* 1 sg m bych przewinił (2). ◇ 2 sg m byś przewinił (1). ◇ 3 sg m by przewinił (6). ◇ 1 pl m pers bysmy przewinili (1). ◇ [*part praet act* przewiniwszy.]

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVII – XVIII w.

1. *Popelnic winę, uczynić źle; admittere* *Modrz* (65) : Potym on pąfterz przewinił/ A przetoż od Rzymian ięty był *BierEz* Q3v, G2v; *RejZwierz* 10; *KochOdpr* B3; *KochPieś* 47; Bo náde wżytkie iam gorzey vczynił/ Náđ wżytkie inŕze/ iam więcey przewinił *GrabowSet* A4v; [Si peccau ińcien fieri. Yellim przewinił/ z niewiádomońcim to vczyniła. *TerentMatKęł* H2v; ale ieŕliby ŕluga Krolewńki ĩmiał łobie brác oblubinicę Krolewńką/ nietylko by Kroła obráził; áleby theż ták bárzo przewinił/ żeby ĩpráwiedliwie żywo był w pałájący ogień wrzucony *HerbOdpow* Y7; *CerGór* 40].

przewinić komu (12): Wżyŕtkimeś bárdzo przewinił/ Wieleś im złęgo poczynił. *BierEz* K3v, C, G2v; Bowiemeŕcie ĩnadz iemu więcey przewinili Zęŕcie ĩe ięgo moci/ pańskiey przeńiwili *RejJóz* P6, K3v, K6v; *RejKup* i4v; *BielKron* 245v; ále Bogowie te⁸⁰ niedayćie/ bych ia chćiał temu źle vczynić/ ktoż mi nic nie przewinił *HistRzym* 12; *RejPos* 167v; Ale ieŕliżęć nic nie przewinili [Si vero non est iniquitas in gente eorum]/ tedy ich zániechay Pánie moy *BudBib Iudith* 5/18; *ModrzBaz* 32; [*PlutBBud* B2v].

przewinić przeciw(ko) komu (4): Zadney wymowki niemaŕz ieŕtli przeciw przyiacielowi przewinił *BielŻyw* 120; *BielKron* 108; Trzećie lékárŕtwo [przeciw karaniu za grzech]: gdy człowiek krzywdy łwe odpufzcza ónym/ kthórzy przeńiwko niemu przewinili. *BialKat* 171v. *Cf przewinić przeciw komu „czym”*.

przewinić przeciw komu „czym” (1): Krol iey pythał czymby przeciw niey przewinił. *HistRzym* 13.

przewinić co [zawsze: co(ś), to] (9): *RejJóz* K3v; IEden dobry towarzýŕz piyánego vbił/ Pytał: com wżdy przewinił *RejFig* Aa3; TEñ krol [*Zeulekus*] práwo vŕtáwił/ ktoby to przewinił/ By mu oczy wyięto/ gdyby gwałt vczynił. *RejZwierz* 2v, 16v; *BielKron* 245v; *HistHel* B3v; *KochPs* 85; *ArtKanc* S17; Stroŕowác przyiacielá kiedy co przewini, Nieprzyiemne to dziło: ále w wieku ludzkim Zdrowe y pożyteczne. *CiekPotr* 4.

przewinić w czym [zawsze: w czym (w czym), w tym] (6): Powiáday pńie coś poczynił/ A ieŕlibyś w czym przewinił: Iżby tu odpokutował *BierEz* R3v, C; *RejWiz* 140v; Wiele ich do niego przychodźi z pokorą/ przepaŕzáiác go w tem/ w czym mu nigdy nieprzewinili/ ále co on łam zmyŕŕił *ModrzBaz* 32; *LatHar* 268. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym*.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Aczem mu ia niemało yńcie w tym przewinił Iżem go był przepomniał *RejJóz* K6v.

W charakterystycznych połączeniach: barzo przewinić (5), *namniej* (2), *niemało, wiele, więcej* (2); *nic nie przewinić* (2).

Szeregi: »wykroczyć a przewinić« (1): á nášzego występku ná złą łtronę nie ma nam nikt wřpomináć/ iákobyřmy bárzo przeciw wam wřzem wykroczyli á przewinili *BielKron* 108.

»wystąpić albo przewinić« (1): Oto ná gárdło moje táiemnie czyháią/ Oto rádę/ y zchadzki co dźiён o mnie máią/ Nie żebych co wyłtąpił/ álbo co przewinił/ Iákom żyw żadnému z nich źle nic nie vczynił. *KochPs* 85.

Przen [komu, czemu] (2) : Tákżem ia wiele szczęściu przewiniłá? *KochFrag* 24.

przewinić „co” (1): (*nagł*) Ku Fortunie. (–) COM ci przewinił ty niebáczna Páni/ Ze mi bodźiesz w bok oftrymi rogámi. *CzahTr* Bv; [CzahRzeczy O2v].

a. *Zgrzeszyć* (30) : *RejKup* aa4, Dd; Otom ia y z nimi łpołuchmy zgrzeřzyli/ Y oycowie nášzy thákże przewinili *LubPs* hh3; Iáko ono powiedział [Jezus] o onym fleponárodzonym/ iż nie on przewinił áni ociec iego *RejPos* 74, 89v, 100v, 177; *CzechRozm* 217v; Báczmy iuż krzeřćiáne/ co nam ten Pan łpráwił/ bo wřzytko dla nas ćierpiáł/ łam nic nie przewinił *ArtKanc* D13v, D19, I18, Kv; [iáko raz winá łkofztuią/ piiáią bárźiey/ iż iákoby iuż przewiniwřzy/ dármo grzeřzą *BusLic* 5].

przewinić komu (7): *RejKup* ł4; *RejPos* 327; Ten [Dawid] potym vpadł ná oblicze łwoie wołáiąc do Páná/ iż mnie karz moy miły Pánie czomći przewinił/ á przepuść nędznemu ludowi twemu. *RejZwierc* 205; *GrabowSet* P3v; A ták nas karzeřz/ gdyć ktory przewini/ Ze w nim pożytek twá święta kaźń czyni. *SzarzRyt* A3v. Cf »Bogu przewinić«.

przewinić przeciwko komu (1): Tákież w on czás tenże Dawid/ gdy był przewinił tenże lud iego przeciwko Pánu Bogu łwemu y z onym krolem łwoim/ poduřzczył w nim czárt pycheř/ ták iż kazał liczyć poddáne łwoie/ chcąc okázáć możność łwoię *RejPos* 50v.

przewinić co [w tym: co, to (7)] (9): A tyř [Panie] nálye wřlytko włóżył Co ćzłowiek łwiatu przewinił *RejKup* Dd, b4v, dd7v; *ArtKanc* Mv; Ia tobie dźięki czynię/ żeř godnym vczynił Mnie twoich świętořci: á to/ comći był przewinił Oduřćileř łáłkawy *GrabowSet* P3v, A4v. Cf *Ze zdaniem dopelnieniowym*; »przewinienie przewinić«.

przewinić w czym [zawsze: (ni) w czym] (3): Bo y Swiety łię nieobrał Aby był kedy wtem wytrwał Aby niwczem nieprzewinił *RejKup* dd4, Q. Cf *przewinić u kogo „w czym”*.

przewinić u kogo „w czym” (1): Wczymeř [lege: w czymeř] vboga przewinił Abys łtego Lyczbą czynił. *RejKup* C.

Ze zdaniem dopelnieniowym [zawsze z zapowiednikiem: to; iż, że] (2): á toř iuż przewinił/ Ze co Bogu náleży/ ćzłowiekuř vczynił. *RejWiz* 179; *BielKron* 163v.

W charakterystycznych połączeniach: więcej przewinić (2); *nic nie przewinić* (4).

Zwroty: »Bogu, Panu przewinić« (1:1): [papieř Wigiliusz] Snadź to był Bogu przewinił/ iż ná drugiego to řidło kładł. *BielKron* 163v; bo ná łwiećie nie ieř ćzłowiek żadny/ coby dobrze czynił/ á iżby teř Pánu nie przewinił. *ArtKanc* P6.

»przewinienie przewinić« (1): iż tę łzkodę á to przewinienie/ kthore były thy nędzne owiećzki záłřużyły á przewiniły/ łam [Syn Boży] záłřąpił á łam wziął ná łię *RejPos* 122v.

Szereg: »zgrzeszyć, (a) przewinić« (2): Iż tobiem iedno łámemu zgrzeřzył á przewinił o moy miły Pánie/ á v ciebie teř lekárřtwá y miłofierdzya łzukam *RejPos* 327; *ArtKanc* Mv.

2. *Zapłacić za przewinienie [komu ile] (1)* : Iesliby thełłz ktori thowarziłłz ieden s drugim o pieniądze grał, ilie krocw wthem doświaczon bendzie, przewiny Starłłim do Cechu słeścz grołłfy *ListRzeż w. 39.*

3. *Przewyższyć złymi uczynkami [czym kogo] (1)* : Wieleś vczynekow złych czynił/ Aleś tym wfzytki przewinił. *BierEz E2.*

Synonimy: 1. wykroczyć, wystąpić; a. zgrzeszyć.

Formacje współrdzenne cf WINIĆ.

Cf 1. PRZEWINIENIE, 1. PRZEWINIONY

KO